

НАВЧАННЯ ХІМІЇ ЗА ДОПОМОГОЮ НЕМАТЕРІАЛЬНОЇ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ

Ірина Палій, учителька хімії

Львівська українська приватна гімназія-Ліцей, м. Львів, Україна

paliy.irynd@gmail.com

Жива спадщина – знання і навички, які передаються від покоління до покоління. Нематеріальна культурна спадщина (НКС) відкриває освітні можливості, збагачуючи навчальний процес. Може використовуватися для всіх предметів шкільної програми і позакласної діяльності та хімії зокрема.

Наш заклад як член Асоційованих Шкіл ЮНЕСКО неодноразово брав участь у Всеукраїнських конференціях, присвячених НКС. Наприклад, “ЕКО+ЕТНО+АРТ ініціатива: креативна НЕконференція” (2021 р.). Наша команда створювала відео приготування українського борщу, адже це не просто смачна і корисна страва, це наш культурний феномен. Обговорення проблеми привело нас до нової ідеї: з’ясувати, чим корисний український борщ? Який оптимальний склад та калорійність? На уроках органічної хімії у 9 класі ми спробували дати відповіді на ці та інші питання. Після вивчення тем “Жири”, “Вуглеводи”, “Білки” знайомство із таким елементом НКС було цікавим та змістовним, адже учні з’ясували, що за хімічним складом український м’ясний борщ – джерело білка, що є вражаючим по силі енергетиком, який гарантує бадьорість і високий рівень працездатності. Овочі і приправи постачають організму макро- і мікроелементи, органічні кислоти, клітковину, вітаміни А, С, К і групи В.

Інший приклад – участь гімназії у проекті “Навчати та вчитися за допомогою нематеріальної культурної спадщини” (2023 р). Такий пілотний проєкт реалізували у школах Австрії, Польщі, Чехії, Бельгії, Нідерландів, Іспанії, Естонії, Литви та ін. Як приклад живої спадщини ми обрали гуцульську вишивку – унікальне культурне явище Прикарпаття.

На уроках органічної хімії у 10 класі гуцульську вишивку розглядали в контексті використання натуральних волокон, їх виготовлення, обробки та порівняння зі штучними та синтетичними волокнами, які застосовують сьогодні. Учні вивчали фізичні та хімічні властивості різних волокон, зокрема здатність до горіння, та визначали їхню природу за запахом; готували презентації, на яких розглянули зв’язок між властивостями та застосуванням волокон. Ознайомилися з природними барвниками, що використовувалися для створення кольорової гами ниток. Великий інтерес викликала демонстрація різноманітних способів фарбування ниток за допомогою соку буряка, моркви, лушпиння цибулі, листя шпинату. Порівняли переваги та недоліки фарбування волокон натуральними та синтетичними барвниками.

Ми спробували вивчати хімію за допомогою нематеріальної культурної спадщини. Переконалися, що це робить науку ближчою і цікавішою. Застосування НКС буде містком між школою і домом, зміцнює зв’язок між поколіннями.